مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر
جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
مرکز روابط عمومی و اطلاع رسانی

شمـــاره ۹۰
تیر ۱۴۰۵

گزاره‌برگ

بیماری‌های واگیر ایران و جهان

ویژه‌نامـــه روز جهـــانی و مـــلی بیماری‌هـــای قابـــل انتقـــال بیـــن انســـان و حیوان

بیماری هانتاویروس در ایران و جهان

تعریف بیماری

هانتاویروس یکی از ویروس‌های خانواده هانتاویریده از راسته ویروس‌های بانیاست که به‌صورت عمده از جوندگان به انسان منتقل می‌شود. بیماری هانتاویروس یک بیماری قابل گزارش است. ارائه دهندگان مراقبت‌های بهداشتی، بیمارستان‌ها یا آزمایشگاهها باید موارد بیماری هانتاویروس را به ادارات بهداشت محلی خود گزارش دهند.

بیماری‌های جدی در انسان شوند که دو شکل اصلی دارند: سندرم ریوی هانتا (HPS) که روی ریه‌ها اثر می‌گذارد و سندرم کلیوی هانتا (HFRS) که روی کلیه‌ها تاثیر می‌گذارد و با تظاهرات خونریزی‌دهنده همراه است. انتقال معمولاً از طریق استنشاق ذرات مدفوع، ادرار یا بزاق جوندگان آلوده اتفاق می‌افتد و از انسان به انسان به ندرت منتقل می‌شود.

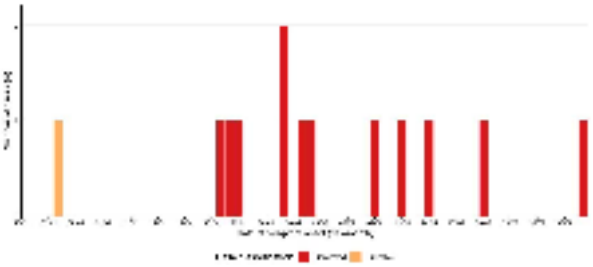
وضعیت بیماری در جهان

عفونت‌های هانتاویروس در سطح جهان نسبتاً نادر هستند، اما با میزان مرگ‌ومیر کمتر از ۱ تا ۱۵ درصد در آسیا و اروپا و تا ۵۰ درصد در قاره آمریکا همراه هستند. در سراسر جهان، تخمین زده می‌شود که سالانه از ۱۰۰۰۰ تا بیش از ۱۰۰۰۰۰ عفونت انسانی رخ می‌دهد که بیشترین بار آن در آسیا و اروپا است. هانتاویروس یک بیماری پاندمیک یا جهانی نمی‌باشد و موارد معمولاً پراکنده و مرتبط با افزایش جمعیت جوندگان است در کشورهای آمریکای جنوبی (آرژانتین، شیلی) و در آسیا چین (هزاران مورد سالانه)، کره جنوبی و روسیه نیز مواردی از بیماری گزارش شده است. کشورهای شمالی و مرکزی اروپا مانند فنلاند و آلمان بیشترین گزارش‌ها را دارند.

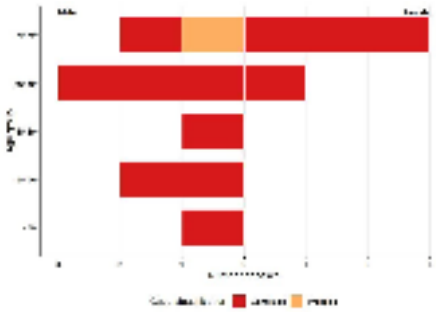

شکل ۱. توزیع جغرافیایی انتشارات هانتاویروس در سطح جهان

بر اساس گزارش سازمان جهانی بهداشت (WHO) موارد بیماری هانتاویروس در سال ۲۰۲۶، در مجموع ۱۳ مورد بیمار (یازده مورد تأیید شده و دو مورد احتمالی) و ۳ مورد مرگ، شناسایی و ثبت شده است. از زمان انتشار آخرین خبر شیوع بیماری در ۱۳ می ۲۰۲۶، سه مورد تأیید شده دیگر در بین مسافران یا خدمه گزارش شده است که از کشورهای کانادا، هلند و اسپانیا بوده‌اند.

شکل ۲. منحنی اپیدمیولوژیک موارد ابتلا به هانتاویروس (۱۳ مورد) از سال ۲۰۲۶ در سازمان بهداشت جهانی

شکل ۳. توزیع سنی و جنسی موارد هانتاویروس آند (۱۳ مورد) در سازمان بهداشت جهانی – سال ۲۰۲۶

وضعیت بیماری در ایران

هانتاویروس در ایران اندمیک با شیوع بسیار پایین است. فقط یک مورد انسانی HFRS گزارش شده، اما شواهد سرولوژیک در گروه‌های پرخطر و شناسایی مولکولی ویروس‌های تولا و سئول در جوندگان (از جمله در تهران) نشان می‌دهد که خطر انتقال وجود دارد، هرچند هنوز به سطح یک تهدید بهداشت عمومی فراگیر نرسیده است. پیرو رخداد اخیر شیوع «ویروس آندس» در یک کشتی کروز در اردیبهشت ماه سال جاری (اردیبهشت ۱۴۰۵) که منجر به افزایش حساسیت‌های بهداشت عمومی در سطح بین‌المللی گردید، به استحضار می‌رساند؛ بر اساس مستندات اپیدمیولوژیک، خطر بروز بحرانی مشابه در کشور ما در شرایط کنونی بسیار ناچیز ارزیابی می‌شود. اگرچه پایش‌های یک دهه گذشته حاکی از چرخش محدود ویروس‌های خانواده هانتا گونه‌های اوراسیایی و گونه های غیر پاتوژن تولا در اکوسیستم جوندگان و انسان‌های در معرض خطر کشور است، اما این موارد ماهیتی کاملاً پراکنده داشته و تاکنون هیچ‌گونه شواهدی مبنی بر انتقال انسان به انسان یا بروز همه‌گیری‌های بالینی گسترده در ایران ثبت نشده است.

مراقبت و کنترل بیماری

تقویت نظام مراقبت: شناسایی، گزارش‌دهی و تأیید سریع موارد مشکوک و تقویت ظرفیت آزمایشگاهی

تشخیص و درمان زودهنگام: ارزیابی سریع بیماران مشکوک و ارائه مراقبت حمایتی مناسب، به‌ویژه در موارد شدید

پیشگیری و کنترل عفونت در مراکز درمانی: رعایت احتیاطات استاندارد، بهداشت دست، استفاده از وسایل حفاظت فردی (PPE) و ایزوله‌سازی بیماران در صورت نیاز

کنترل جوندگان: کاهش جمعیت جوندگان، جلوگیری از ورود آنها به منازل و اماکن، و حذف منابع غذا و پناهگاه آن

بهداشت محیط: پاکسازی و ضدعفونی ایمن محل‌های آلوده به فضولات جوندگان و پرهیز از جارو کردن خشک که موجب انتشار ذرات آلوده می‌شود

آموزش و اطلاع‌رسانی: افزایش آگاهی گروه‌های پرخطر درباره راه‌های انتقال، روش‌های پیشگیری و اهمیت مراجعه زودهنگام در صورت بروز علائم

رویکرد سلامت واحد (One Health): تقویت همکاری میان بخش‌های سلامت انسان، دامپزشکی، محیط زیست و سایر دستگاه‌های مرتبط برای پایش و کنترل بیماری

پاسخ به طغیان: شناسایی سریع موارد، ردیابی تماس‌ها، تقویت مراقبت و آزمایشگاه‌ها، اجرای کنترل جوندگان و اطلاع‌رسانی مؤثر به جامعه

معاونت بهداشت
مرکز مدیریت بیماری های واگیر

جهت کسب اطلاعات بیش‌تر از بیماری‌های واگیر در ایران به این لینک مراجعه فرمایید: https://icdc.behdasht.gov.ir/